Marzubân-nâme Tercümesi üzerine inceleme kitabında; tartışmalı konuları, bu konulardaki farklı görüşlere de yer vererek bize sunmuş, Türk dili alanı ve yöresindeki birçok konuyu derli toplu ve net bir biçimde işlemiştir. Türk dili ve edebiyatı alanında çalışanlar adına Hocamız Prof. Dr. Zeynep Korkmaz'a bu çok değerli çalışması için teşekkür ediyorum.

Uigurisches Wörterbuch

Mehmet ÖLMEZ

Adına yer verdiğim, kısaca tanıtmaya çalışacağım sözlüğün ilk versiyonunun yayımından bugüne geçen süre tam kırk yıldır. 1977'de ilk fasikülü çıkmaya başlayan sözlüğün ilk serideki adı aynı olmakla birlikte yöntemi bir ölçüde farklıdır. 1977'den 1998'e toplam altı fasikül yayımlanan ilk seride isim ve fiil karışık olarak hazırlanmış ve yalnızca Almanca olarak çıkmıştı. Her birisi yaklaşık 80 sayfa ve altı fasikül olan ilk seride *a* harfinin tamamı ile ä harfinin ärnjäk 'parmak'a kadar olan bölümü 446 sayfa içerisinde ele alınmıştı. Söz konusu seride, o güne kadar yayımlanmış Uygurca metinlerin tamamı ile yayımlanmamış metinlerin büyük çoğunluğu (Altun Yaruk Sudur, Eski Uygurca Xuanzang Biyografisi, Stockholm'de bulunan Uygurca metinler) sözlüğe yansıtılmıştı. 1998'den 2010 yılına kadar yayımına ara verilen sözlüğe 2010'da yeniden başlanmış, yeni bir proje olması dolayısıyla da yayımında bir ölçüde farklı bir yol izlenmiştir. Yeni yayımdaki en önemli iki farktan ilki fiil ve isimlerin iki ayrı dizi halinde çıkması; ikincisi ise ana maddelerin Almanca karşılıklarının yanı sıra Türkçe karşılıklarının da verilmesidir. İlaveten iç kapakta sözlüğün başlığı da Türkçe olarak yer alır. Bütün bunlar hazırlayanların Türkçeye ve Türkçe okurlara ayrı bir önem, değer verdiklerinin güzel bir göstergesidir: *Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerin Dil Malzemesi. Yeniden Düzenlenmiş Baskı. I. Fiiller, II. İsimler – Zamirler – Çekimsiz Sözcükler*.

Sözlük maddelerinin düzenlenişine örnek olması açısından en kısa maddelerden birisini, *aşçı* maddesini örnek veriyorum:

aščı / ”ŠČY < den. Nom. von → *aš* „Speise“ plus +*čI*, *aš+čı*.

Nom.: **„Koch** // **aşçı“**: **Adv.**: Def.: *kayu a.+lar ärdi* „einige waren Köche“ Maitr 72 r. 8. In Wh: /// *a.+l(a)rıg ötmäkčilärig kavıra turzunlar* „sie sollen /// die Köche und Bäcker versammeln!“ (?) ManMon 50. Indef.: *ötrü m(a)lunki a. elig bägkä inčä tep ötünti* „dann sprach der Koch Māluṅkya folgendermaßen zum König[2]“ (u. ä.) U III 65 o. 8, 64 o. 1, o. 7 (?), u. 18, 65 u. 4, 66 m. 2. **Adnom.**: Indef.: *ol a. är*

„der Koch“ AGr 21:24, :28; TT V A *124 Anm.*

2010 yılında çıkan ve fiil başlığını taşıyan ilk ciltte (I.1.) *a* ve ä ile başlayan fiillerin tamamına yer verilir (yaklaşık olarak 180 fiil).

2015 ve 2017'de çıkan isim ciltlerinde ise *a* ve ä ile başlayan isimlerin tamamına yer verilir. İki ciltte toplamda 1000 madde ele alınır (*a* ile başlayan kelimeler yaklaşık 700, ä ile başlayanlarsa 300'dür).

Sözlükte toplam üç ciltte 800'e yakın makale ve kitap göz önünde bulundurulmuştur. Bunun 100'ü son ciltte (II.2), geri kalan yayınlarsa ilk iki ciltte (I.1, II.1) yer alırlar.

Giriş ve kaynaklara ayrılan sayfalar hariç üç cildin toplamı 879 sayfadır.

Önceki ciltlerde birincil ve ikincil kaynaklara ayrı ayrı yer verilirken bu ciltten itibaren bu ayrım kalkar.

Sözlük yalnızca Eski Türkçe veya genelde Türkoloji çalışmalarının değil İpek Yolu dillerinin tamamı için de birinci elde, vazgeçilmez başvuru kaynağıdır.

Klaus Röhrborn'un öncülüğünde başlayan ve Göttingen Bilimler Akademisi'nin bir projesi olarak kabul edilen bu yeni seri *Uygurca Sözlük*'ün bir an evvel yeni cildini görme dileğiyle sözlüğü hazırlayan ve 10 Ocak 2018'de 80 yaşına basacak olan hocamız Prof. Dr. Klaus Röhrborn'a sağlıklı ve uzun ömürleri dileriz.

Önceki serinin künyesi: Klaus Röhrborn, ***Uigurisches Wörterbuch****, Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien,* Lieferung 1: *a – agrıg*, 1977: 1-72; Lieferung 2: *agrıglan- – anta*, 1979: 73-148; Lieferung 3: *anta – asanke*, 1981: 149-224; Lieferung 4: *asankelıg – ayat-*, 1994: 225-298; Lieferung 5: *ayatıl- – ämgäklig*, 1998: 299-372; Lieferung 6: ämgäksin- – ärŋäk, 373-446; Franz Steiner Verlag, Wiesbaden.

Klaus Röhrborn, ***Uigurisches Wörterbuch.*** *Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien.* Neubearbeitung II: Nomina – Pronomina – Partikeln. Band 2: aš – äžük. Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2017, XXX + 359 sayfa.

Yeni serideki ilk iki cildin künyesi: Klaus Röhrborn, ***Uigurisches Wörterbuch****. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien.* Neubearbeitung I: Verben. Band 1: *ab- - äzüglä-*, 2010, CIV + 213 sayfa; II: Nomina – Pronomina – Partikeln. Band 1: *a – asvık*, 2015, XXVI + 307 sayfa, Franz Steiner Verlag, Stuttgart.